

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра конструювання машин і обладнання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет конструювання та дизайну
«29» травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Адитивні та субтрактивні технології у будівництві

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність G19 «Будівництво та цивільна інженерія»

Освітня програма «Будівництво та цивільна інженерія»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Факультет конструювання та дизайну

Розробник: доцент кафедри конструювання машин і обладнання,
кандидат технічних наук, доцент Віктор КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Адитивні та субтрактивні технології у будівництві

(назва)

Дисципліна «Адитивні та субтрактивні технології у будівництві» спрямована на вивчення сучасних цифрових технологій виготовлення будівельних об'єктів та елементів конструкцій. У межах дисципліни розглядаються принципи адитивного виробництва, технології 3D-друку в будівництві, матеріали та обладнання для створення тривимірних моделей, а також програмне забезпечення для підготовки й реалізації процесів цифрового виробництва.

Окрема увага приділяється субтрактивним технологіям, зокрема обробці будівельних матеріалів на обладнанні з числовим програмним керуванням, а також технологіям фрезерування, різання та гравіювання. Дисципліна формує навички застосування сучасних методів цифрового проектування та виготовлення для створення макетів і конструктивних елементів, а також підвищення ефективності будівельних процесів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>G19 «Будівництво та цивільна інженерія»</i>	
Освітня програма	<i>Освітньо-професійна програма «Будівництво та цивільна інженерія»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>150</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>5</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проєкт / робота	<i>-</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	<i>1</i>	<i>-</i>
Семестр	<i>2</i>	<i>-</i>
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>-</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>-</i>	<i>-</i>
Лабораторні заняття	<i>30 год.</i>	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>-</i>
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	<i>-</i>

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні знань і практичних навичок щодо застосування адитивних та субтрактивних технологій у будівництві, використання цифрового моделювання, 3D-друку та обладнання з ЧПК для створення будівельних об'єктів і конструктивних елементів.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність розробляти та реалізовувати проекти у сфері будівництва та цивільної інженерії.

СК05. Здатність створювати, моделювати та досліджувати ситуації, які виникають на об'єктах будівництва та цивільної інженерії.

СК08. Здатність інтегрувати знання з інших галузей для розв'язання складних задач у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, а також критичне осмислення сучасних проблем в галузі будівництва та цивільної інженерії для розв'язування складних задач професійної діяльності.

ПРН8. Відслідковувати найновіші досягнення в обраній спеціалізації, застосовувати їх для створення інновацій.

ПРН14. Використовувати сучасні системи автоматизованого проектування під час побудови комп'ютерних моделей конструкцій, будівель та споруд агропромислового комплексу.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна, дистанційна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Адитивні технології у будівництві														
Тема 1. Основи адитивного виробництва та його застосування у будівельній галузі	1	14	2	-	2	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Технології 3D-друку	2-3	14	4	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Обладнання та матеріали для 3D-	3-4	14	4	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-

друку													
Тема 4. Цифрове моделювання будівельних об'єктів для адитивного виробництва	4-6	16	2	-	4	-	10						
Тема 5. Підготовка моделей та генерація керуючих програм для 3D-друку	6-8	17	4	-	4	-	9						
Разом за модулем 1		75	16	-	14	-	45	-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Субтрактивні технології та цифрове виробництво													
Тема 1. Основи субтрактивного виробництва у будівництві	8-9	16	2		2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Обробка матеріалів на верстатах з ЧПК	9-10	12	2	-	4	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Технології фрезерування, різання та гравіювання будівельних матеріалів	11-12	16	4	-	4	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Системи автоматизованого проєктування та підготовка виробництва	13-14	16	4	-	4	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Інтеграція адитивних і субтрактивних технологій у сучасному будівництві	15	15	2	-	2	-	11						
Разом за модулем 2		75	14	-	16	-	45	-	-	-	-	-	-
Усього годин		150	30	-	30	-	90	-	-	-	-	-	-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи адитивного виробництва та його застосування у будівельній галузі	
2	Технології 3D-друку в будівництві	
3	Обладнання та матеріали для будівельного 3D-друку	
4	Цифрове моделювання будівельних об'єктів для адитивного виробництва	
5	Підготовка моделей та генерація керуючих програм для 3D-друку	
6	Основи субтрактивного виробництва у будівництві	
7	Обробка матеріалів на верстатах з ЧПК	
8	Технології фрезерування, різання та гравіювання будівельних матеріалів	
9	Системи автоматизованого проектування та підготовка виробництва	
10	Інтеграція адитивних і субтрактивних технологій у сучасному будівництві	

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з програмним забезпеченням для створення 3D-моделей	
2	Створення тривимірної моделі будівельного елемента	
3	Підготовка 3D-моделі до друку	
4	Налаштування параметрів та виконання 3D-друку будівельного макета	
5	Аналіз якості та параметрів надрукованих моделей	
6	Створення керуючої програми для обладнання з ЧПК	
7	Підготовка моделі для фрезерної обробки	
8	Виконання операцій субтрактивної обробки матеріалів	
9	Створення макету будівельного об'єкта з використанням цифрових технологій	
10	Порівняльний аналіз адитивних та субтрактивних технологій	

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні технології будівельного 3D-друку	10
2	Матеріали для адитивного виробництва у будівництві	8
3	Програмне забезпечення для підготовки моделей до 3D-друку	8
4	Роботизовані комплекси для будівельного 3D-друку	10
5	Технології створення цифрових двійників будівельних об'єктів	9
6	Верстати з ЧПК у будівельній галузі	12
7	Сучасні методи обробки будівельних матеріалів	6
8	Лазерне різання та гравіювання у виробництві будівельних елементів	8
9	Автоматизація процесів цифрового виробництва в будівництві	8
10	Перспективи розвитку адитивних та субтрактивних технологій у будівництві	11

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання: проводиться у формі складання модульних тестів, захисту лабораторних робіт, а підсумкова діагностика результатів навчання у формі екзамену.

7. Методи навчання

При викладанні даної дисципліни передбачено використовувати словесний, наочний, практичний методи навчання та виконання самостійної роботи.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Адитивні технології у будівництві		
Лабораторна робота 1	ПРН 2, 8, 14. У тому числі знати основні принципи адитивного виробництва у будівництві, технології 3D-друку, матеріали для адитивного виготовлення, обладнання та програмне забезпечення для підготовки моделей до друку, принципи створення тривимірних моделей будівельних об'єктів, а	10
Лабораторна робота 2		10
Лабораторна робота 3		10
Лабораторна робота 4		10
Лабораторна робота 5		10
Самостійна робота до модуля 1		20

Модульна контрольна робота 1	також сучасні технології виготовлення макетів і конструктивних елементів будівель.	30
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Субтрактивні технології та цифрове виробництво		
Лабораторна робота 6	ПРН 2, 8, 14. У тому числі знати основні принципи субтрактивних технологій у будівництві, технологічні процеси обробки будівельних матеріалів на обладнанні з числовим програмним керуванням (ЧПК), принципи роботи верстатів для фрезерування, різання та гравіювання, програмне забезпечення для підготовки керуючих програм, а також особливості застосування цифрових технологій виробництва у створенні будівельних елементів і макетів.	10
Лабораторна робота 7		10
Лабораторна робота 8		10
Лабораторна робота 9		10
Лабораторна робота 10		10
Самостійна робота до модуля 2		20
Модульна контрольна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M_1 + M_2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
0 – 59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено. Самостійні роботи повинні мати коректні текстові покликання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Адитивні технології : навч. посіб. / Т. Р. Ганєєв, І. О. Прибителько, М. М. Руденко, І. О. Петренко. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 105 с.
2. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Адитивні технології» для студентів всіх форм навчання спеціальності 131 «Прикладна механіка» спеціалізації «Технології машинобудування» галузі знань «Механічна інженерія» / Укл. П.Р. Тришин – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 77 с.
3. Бойко С. В., Єрошенко А. М. Технологія та САП обробки на верстатах з ЧПК : методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Технологія та САП обробки на верстатах з ЧПК» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 131 «Прикладна механіка» за освітньо-професійними програмами «Технології машинобудування», «Комп'ютерні системи проектування» всіх форм навчання. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 51 с.
4. Ловейкін В.С. Мехатроніка: навчальний посібник / В.С. Ловейкін, Ю.О. Ромасевич, В.В. Крушельницький. – К., 2020. – 404 с.
5. Ковальов В. А., Гаврушкевич А. Ю., Гаврушкевич Н. В. Обладнання автоматизованого виробництва: верстати з числовим програмним керуванням: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. 131 «Прикладна механіка», спец. «Технології комп'ютерного конструювання верстатів, роботів та машин», спец. 133 «Галузеве машинобудування», спец. «Металорізальні верстати та системи». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 115 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Сопільняк А., Сіренко К. Дослідження напружено-деформованого стану перекриттів виготовлених методом будівельного 3D-друку // *Будівельні конструкції. Теорія і практика*. 2026. № 18. С. 119–129. DOI: 10.32347/2522-4182.18.2026.119-129.
2. Тенесеску В. Технологічні аспекти зведення бетонної оболонки за допомогою 3D-друку бетоном // *Будівельні конструкції. Теорія і практика*. 2025. № 17. С. 141–152. DOI: 10.32347/2522-4182.17.2025.141-152.
3. Комишев Д. Г., Белятинський А. О. Інноваційні технології в будівництві: 3D-друк будівель, мобільні програми та штучний інтелект. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Технічні науки». 2023. Т. 4, № 104. DOI: 10.31713/vt420233.
4. Placzek G., Schwerdtner P. Concrete Additive Manufacturing in Construction: Integration Based on Component-Related Fabrication Strategies // *Buildings*. 2023. Vol. 13, № 7. Article 1769. DOI: 10.3390/buildings13071769.

5. Petrakov Y., Korenkov V., Myhovych A. Technology for programming contour milling on a CNC machine // *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2022. Vol. 2, № 1 (116). P. 55–61. DOI: 10.15587/1729-4061.2022.255389.
6. Литвиненко О. А., Бойко Ю. І., Яновський В. А. САD-САМ технології проектування та виготовлення деталей на верстатах з ЧПК // *Технічна інженерія*. 2020. № 1 (85). С. 15–22. DOI: 10.26642/ten-2020-1(85)-15-22.